

ШЕВЧЕНКІАНА НА СТОРІНКАХ ЧАСОПISY «НАШЕ ЖИТТЯ»

Серед сучасних видань українських жіночих організацій поза межами України не можна оминати увагою періодику, яку видають українські жіночі об'єднання, адже вона дає можливість дослідникам не лише стежити за видавничою діяльністю таких організацій, але й дізнаватися чимало цікавого про події із життя українського жіноцтва за межами України, досліджувати найважливіші напрямки праці жіночих об'єднань від часу їх створення й до сьогодні, їхню участь у процесах розбудови української держави, формуванні позитивного іміджу історичної батьківщини серед міжнародної спільноти, тому, безперечно, заслуговує на увагу науковців.

Разом зі школою, родиною, громадою преса була й залишається вагомим чинником становлення та розвитку закордонного українства загалом і жіночого руху зокрема. Серед праць, присвячених характеристиці основних тенденцій розвитку жіночої преси, виокремимо дослідження А. Животка [7], В. Дорошенка [6], С. Костя [12], О. Маланчук-Рибак [17], Л. Волинєць [4], О. Сушкової [32], В. Передирій [25; 25 а] та ін. Однак поза увагою науковців залишається різноплановий матеріал жіночої періодици українського зарубіжжя.

Метою статті є узагальнений аналіз змісту часопису «Наше життя» – двомовного журналу, який видається Союзом українців Америки (СУА) щомісяця без перерви вже майже 69 років, і виявлення шевченкіани на його сторінках серед матеріалів, що розкривають різноманітні аспекти національно-культурного руху українців на етнічних українських землях.

Оскільки жіноча преса залежить безпосередньо від умов життя жіночої складової суспільства, то, очевидно, вона бере свої витoki від перших активних проявів діяльності українських жінок. Український жіночий рух, що представлений у США СУА, сягнув своїми витокami до жіночого руху на українських землях 80-х років XIX ст., який виник у Галичині за ініціативи Н. Кобринської під впливом європейського емансипа-

ційного руху. Спочатку його оформили в Товариство руських жінок, згодом – у «Жіночу громаду», а вже наприкінці Першої світової війни він став частиною загального політичного руху всієї української громади за державну незалежність. Сталося це завдяки активній громадянській позиції його членкинь, зокрема О. Кисілевської, О. Басараб, М. Білецької, О. Залізняк, Є. Макарушки, К. Малицької, О. Січинської та інших, які усвідомлювали необхідність поєднання феміністського руху із загальногромадськими справами.

Становлення та розвиток жіночого руху на західноукраїнських землях спричинили появу в галицькій пресі низки статей, де передовсім відстоювалися права жінок на освіту. Пізніше з'являється власне жіноча преса.

Жіночий рух на західноукраїнських землях мав свої відмінності порівняно з феміністським рухом у західних державах, що розвивався в напрямку боротьби жінок за рівні з чоловіками права в усіх сферах суспільного життя. Українські жінки саме через участь в організованому жіночому русі, що виявлявся безпосередньо в розгортанні культурно-освітньої праці, долучалися до визвольних змагань у боротьбі за державну незалежність. Тому цілком справедливою, на нашу думку, є точка зору М. Богачевської-Хом'як, яка, характеризуючи фемінізм галицьких українок, зазначає: «Кобринська не зробила українських жінок свідомими феміністками, не переконала їх у незвичайній важливості жіночої емансипації, бо українське жіноцтво більше відчувало національну дискримінацію, ніж жіночу. Але Кобринська заохотила жінок до громадської праці, скерувала на шлях прагматичного фемінізму. Жіночі товариства, дитячі садки, праця в громадах наблизили їх до фемінізму, який, хоч цілком не розвинувся, став наприкінці XIX ст. органічною частиною жіночої свідомості» [1, с. 128].

Значну роль в активізації українського жіночого руху, пробудженні національної свідомості українського жіноцтва відігравала жіноча преса. Серед жіночих журналів, які видавали в міжвоєнний період на західноукраїнських землях, були часописи «Жіноча доля» і «Нова хата».

На сторінках часописів, поряд зі статтями суто «жіночого характеру», популяризували народне мистецтво, друкували матеріали, присвячені творчості відомих українок, тогочас-

них українських митців. Окрім того, у журналах представляли українську й зарубіжну літератури, вміщували огляди літературні і преси, рецензії, анотації, списки рекомендованих книг з різних галузей науки та культури. У літературному відділі «Жіночої долі» публікували твори Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, О. Кобилянської, В. Самійленка, Н. Королеви та інших, а також матеріали про їхню творчість.

Знаходимо в часопису й інформацію про діяльність Союзу українок, про жіночий рух в Україні та повідомлення про жіночий рух за кордоном. Своєрідною новинкою для галицької жіночої преси став американський відділ В. Сіменовича, брата О. Кисілевської – засновниці та незмінної керівниці видання, яке створив у Вашингтоні корпункт «Жіночої долі» [12, с. 129–131].

Створення Союзу українок і його організаційна співпраця з українськими жіночими товариствами поза межами Радянської України сприяли активізації участі українських жінок на міжнародній арені. Жіноча преса й жіночі організації, на переконання М. Богачевської-Хом'як, виховували в українській жінці гордість і віру у власні сили, усвідомлення того, що її позиція, власні дії можуть впливати на долю всього народу [2, с. 4–7].

Активізація діяльності Союзу українок на західноукраїнських землях, сприяла об'єднавчим процесам у середовищі українських жіночих організацій поза ними, зокрема й у США. У 1925 році п'ять жіночих товариств Нью-Йорка і його околиць об'єдналися в єдину організацію – Союз українок Америки – з метою плекання української свідомості, організації освітньої й виховної роботи серед українців США, сприяння збереженню української ідентичності, культурної і мистецької спадщини та народних традицій в еміграції, участі в жіночому русі та допомоги рідному краю.

Поштовхом до об'єднання стало рішення Конгресу міжнародної ради жінок, що проходив у травні 1925 року у Вашингтоні, про виключення зі свого складу Національної ради жінок України, членом якої вона була з 1920 року, через утрату Україною державної незалежності. Українське жіноцтво США відгукнулося на ідею Г. Чикаленко-Келлер – делегатки Конгресу від України – створити загальноамериканську українську жі-

ночу організацію як ідейну установу з метою освіти й поступу, пізнання своєї рідної культури, праці та піклування про молоде покоління. Оцінюючи значення діяльності СУА, О. Лотоцька – одна із засновниць та активна діячка товариства – зазначала, що, завдяки його появі, «українки Америки набули сильної моральної основи для майбутніх поколінь <...> здвинули ідейну, культурну установу для просвіти, знання й праці для народу, – святиню сердець українського жіноцтва» [15, с. 3].

З 1944 року СУА починає видавати власний друкований орган – місячник «Наше життя». К. Олесницька (тогочасна головний редактор часопису) у статті «Чи догідна пора?», розміщений у першому номері «Нашого життя», звертаючись до українок США, зазначала, що потреба часопису тісно пов'язана з проблемою організації жіноцтва біля справ, які весь наш жіночий загал можуть об'єднати. «Ці справи важні для кожної з нас, що походять з українського народу, цікавиться його справами та долею...» [23, с. 2].

Власне, ще з початку було визначено структуру часопису. Її складали інформаційні розділи, у яких висвітлювались, головним чином, становище української жінки в СРСР, жіночі справи, проблеми жіночого руху, окреслені в дописах відділів СУА, хроніках повідомленнях з округів, відомостях про діяльність зарубіжних жіночих громад. Значну увагу приділяли дитячим сторінкам, темам з проблем виховання дітей і молоді у знанні української мови та у зв'язках з українською культурою. У розділі «Нашим малютам» (нині – «Нашим дітям») зокрема друкували дитячі поезії Л. Українки, І. Франка, Л. Полтави, Т. Шевченка, коротенькі оповідання виховного спрямування про дитинство, життя та творчість українських поетів і письменників.

З метою збереження української ідентичності та культурної спадщини, у часопису з'явилася сторінка українського музею. Для задоволення потреб усіх членів української жіночої громади США, у тому числі й тих, хто не володів українською мовою, у «Нашому житті» публікували культурно-освітні матеріали англійською мовою, а згодом він став двомовним.

Серед широкого кола питань, які висвітлювали на сторінках видання, варто виокремити літературно-критичні матеріали. Літературному розділу відводилося особливе місце. Виходячи

з мети (яку поставила перед собою редакційна колегія часопису) ознайомити жіноцтво з новітнім українським письменством і «дати йому нагоду пізнати красу української літературної мови» [23, с. 2], доводилося вирішувати складне завдання національно-культурного самозбереження українців у еміграції. На розділ покладалася важлива літературно-критична функція часопису, оскільки в ньому не лише публікувалися уривки з творів відомих українських письменників і поетів, але й відтворювалися світоглядні основи їхньої творчості, зокрема в критично-аналітичних статтях. Рубрика «Нові видання» вміщувала анотації на книжкові новинки.

Якщо звернутися до літературних матеріалів часопису, то легко переконатися, що значне місце в них посідала шевченкіана, адже постать та ідеї творчої спадщини Т. Шевченка були й залишаються однією з найвищих цінностей українського народу, могутнім виховним засобом формування національної свідомості, виразним єднальним чинником українців, незалежно від країни проживання, у боротьбі за особисту свободу, незалежну українську державу. Поет- і людина-символ, Т. Шевченко є ключовою постаттю для всього українського народу.

Популяризацію життєпису і творів поета в середовищі української діаспори, зокрема серед жінок, молоді та дітей, зусиллями жіночої періодики маємо розглядати передовсім з точки зору значущості постаті митця для пробудження їхньої національної свідомості, національно-патріотичного виховання, що виступають підґрунтям національного самоусвідомлення.

Друкуючи поезії Т. Шевченка, репродукції його малярських робіт, матеріали, присвячені аналізу творчості й особистості поета, твори для дітей і молоді написані, як правило, представницями жіночого руху, часопис «Наше життя», тим самим, не лише популяризував відомості про Кобзаря, але й сприяв формуванню культу поета як борця за вільну Україну. Особливо актуальним це було в період української бездержавності. Саме до Т. Шевченка, до сили його слова зверталася жіноча громада США, прагнучи пробудити національну свідомість українок Америки. Так, у статті «Джерело надії у безнадійні дні», розміщеній у березневому номері 1944 року, К. Олесницька (тодішня головна редакторка часопису) називає Кобзаря національним Пророком, котрий «відкрив українському народу правду —

основний закон життя і щастя на цьому світі», за яким народ і люди з народу мають жити вільно, а також підводить до висновку, що він у поета – «це свободний збір вільних людей, що над усе люблять матірню землю та хочуть працювати для добра цілого людства». Авторка статті наголошує, що Шевченкове слово, навіть у тяжкі дні війни, «не дасть приспати у душі українського народу бажання волі, правди та справедливості в світі <...> та зможе збудувати вільну державу вільних людей» [21, с. 2].

Вона вважає, що, попри всі труднощі та випробування долі, «залишиться на віки в душі українського народу знамя шевченкових ідей», які змогли «темну масу кріпаків переродити у свідому зрілу націю», як дороговказ для українців у сучасну добу [22, с. 2].

У безрезневому номері часопису «Наше життя» за 1946 рік вміщено статті Ю. Шустакевич «В Роковини Тараса Шевченка» [36, с. 2; 6] та О. Лотоцької «Ав попелі тліє іскра вогню великого» [14]. Мета дописів – не в тому, щоб нагадати українцям в еміграції про чергові день народження та роковини з дня смерті поета, але акцентувати увагу на творчості Т. Шевченка, який, на думку О. Лотоцької, краще від істориків «зумів передати <...> так яскраво визвольні змагання українського народу» у своїх творах, зокрема в «Кобзарі», що був і залишиться для всіх українців «народним Євангелієм», зумів дати українцям «пророче слово» ненависті до всіх, «що гнобили Україну» і «безмірної великої любові» до рідної землі. Як висновок, звучить думка про те, що хоча Україна з 1939 року є соборною державою, але не є вільною, а тому українки й українці, які живуть у вільних демократичних державах США і Канади та мають «повну свободу слова і праці», повинні йти слідами Тараса Шевченка, слухати його «Заповіт» й не падати духом, а працювати безупинно для спроб воскресіння української державності» [14, с. 2].

Власне, щороку в кожному безрезневому номері знаходимо матеріали, присвячені Т. Шевченку, та інформацію про заходи, що проводилися відділами СУА до дня народження чи роковин смерті поета.

Однією з перших спроб відтворити світоглядні основи творчості Кобзаря та його державницькі позиції на сторінках видання «Наше життя» була стаття «Державний світогляд Та-

раса Шевченка», опублікована в березні 1947 року і підписана криптонімом О. Л-й [16]. Предметом наукового осмислення в ній є поетична творчість митця. Автор переконаний у тому, що поезія Т. Шевченка має для українців «епохальне значення», оскільки «національно-державний ідеал розвинув він у своїй поезії широко та багатобічно».

Як висновок, звучить твердження значущості «епохальної ролі» Т. Шевченка в історії України, що полягає у «відновленні національно-державницьких традицій», у постановці «на чергу наших історичних завдань <...> ідеї державної незалежності як основної гарантії інтересів нації». О. Л-й окреслює державницьку позицію як визначальну у творчості Т. Шевченка: «Уже в найкоротшій її політичній формулі – “в своїй хаті своя правда, і сила, і воля” – міститься ідейний заповіт, що на його виконання та закріплення пішло вже й піде багато праці багатьох поколінь українського народу. У цих словах – програма дальшого життя, ідеал тої правно-державної форми, що єдина може забезпечити народові право, силу й волю на своїй землі». «Саме ідея державної самостійності України складає органічну властивість Шевченкового світогляду», – переконує читачів часопису автор.

У літературно-критичній статті насамперед наголошується на тому, що творчість Т. Шевченка – «джерело визвольних ідей», «ідейний заповіт в українських національних змаганнях». На думку автора, основне тло, з якого постає громадянський світогляд поета – «це глибоке патріотичне почуття». Т. Шевченко – перш за все поет-патріот, проповідник національного чину аж до найбільшої самопожертви для батьківщини («Я так її, я так люблю мою Україну убогу <...> за неї душу погублю»).

Визначальною рисою поезії Т. Шевченка, переконаний О. Л-й, є «негеніальний стиль та форма, але політичний зміст поезій», що й «зробило його національним пророком». Відтак, поетична збірка «Кобзар» є своєрідною «національною програмою», «невичерпним джерелом незламної віри» українців, а глибоке засвоєння творів генія-поета сприятиме усвідомленню, «поруч з його поетичними скарбами», і його національно-державних думок, а серед них – «найчільнішої» – про ідею державної незалежності України [16, с. 5].

Цю думку продовжував розвивати Ю. Шустакевич, яка, у дописі «Тарас Шевченко – дух України», підкреслила особливе місце Т. Шевченка серед поетів світу, оскільки він не лише геніальний поет, він – «рівночасно духовний відродитель і творець української нації». Цікавим у цьому контексті, на нашу думку, є її порівняння Т. Шевченка, як «визволителя українських закріпачених мас» та творця української нації, з А. Лінкольном та Дж. Вашингтоном, яких вважають творцями «американської нації». Різниця між ними, зауважує авторка, полягає лише в тому, що український поет боровся за найвищий ідеал «покликання до національної свідомості і за визволення українського народу з-під чужого панування не на чолі зоружених армій, але своїм могутнім вогненним словом і пером», а Дж. Вашингтон і А. Лінкольн справу визволення американського народу «довершили при допомозі армії» [37, с. 1].

Як висновок до роздумів Ю. Шустакевич, звучать рядки з поезії Л. Українки «На роковини Шевченка», вміщеній після допису, із закликом берегти «вогню іскру великого», запаленого поетом [13, с. 1].

Місце поетичної спадщини Т. Шевченка в боротьбі українського народу за свободу й державну незалежність були предметом осмислення О. Копач у статті «Тарас Шевченко – поет огненного слова». Авторка була переконана, що Т. Шевченко для українців – «національний пророк», адже «у центрі його творчості стоїть Україна і український наріз у всіх його аспектах...». Слова поета, «надихані огнем душі», мають великий вплив на всіх людей і можуть реалізуватися. «Мова, рідне слово надзвичайно діють на людину... Шевченкове слово, надихане жагучим вогнем... Це вогонь з первопочину світу. Він животворить і ушляхетнює. Він спалив мертвотність нашу – і прадавня душа воскресла в народі», – охарактеризувала форму поетичного слова Т. Шевченка авторка статті [11, с. 1–2]. Завдання українців в еміграції вона вбачала у збереженні української мови, поширенні її серед української молоді, у тому числі й шляхом популяризації творчості Кобзаря.

Проблеми виховання української молоді на творах поета заторкнула В. Шпаківська у своїй статті «Книга – скарбниця». На її думку, покоління українців, вихованих в Україні, знає і шанує Т. Шевченка, його заповіді служать їм «дороговказом»

у житті на чужині. Діти української еміграції навчаються в місцевих американських школах, а відтак справа національного виховання лягає на плечі «родини, української церкви, доповнюючої української школи». Однак найбільша відповідальність, підкреслила авторка, «спадає тут на родину й насамперед на матір-українку», тому вона повинна постійно поповнювати свої знання про батьківщину і передавати їх своїм дітям. Першою неоціненною скарбницею знань про Україну, за переконаннями В. Шпаківської, має бути «Кобзар» Т. Шевченка [35, с. 1–2].

Варто звернути увагу й на висвітлення на сторінках «Нашого життя» такого аспекту життя і творчості поета, як ставлення до релігії. Його порушила М. Струтинська у своїй публікації «Молитва чи скарга?». Спираючись на дослідження В. Доманицького, Л. Луківа, Р. Смаль-Стоцького, М. Шлемкевича, вона стверджувала, що Т. Шевченко не був атеїстом, а був віруючою людиною, Святе Письмо в нього завжди було настільною книгою.

Шевченкова критика тодішньої російської церкви, на думку М. Струтинської, не мала нічого спільного з «негативною поставою» до релігії, а тим більше – до Бога. Спростовуючи твердження про «богохульство» Т. Шевченка, вона звернулася до промови митрополита А. Шептицького, виголошеної під час відправлення ним панахиди по поетові в Києві 1912 року. М. Струтинська наголошувала на думці митрополита про те, що «так званім блюзнірством (“богохульством”) Т. Шевченка» були лише «скарги до Бога» у тих випадках, коли поет «не бачив поліпшення долі свого покривдженого народу, за якого весь час молився і терпів» [31, с. 4].

На початку 1960-х років українське жіноцтво Америки, разом з іншими діаспорними організаціями українців, долучилося до збору коштів на спорудження пам’ятника Т. Шевченку у Вашингтоні. Організаційно-практичні кроки в цьому напрямку висвітлювала рубрика «На пам’ятник Т. Шевченка», де вміщувалися повідомлення про хід збору пожертв серед відділів СУА на його спорудження. Починаючи з 1960 і до 1964 року включно ця рубрика була майже в кожному номері часопису.

Редакційна рада «Нашого життя» постійно інформувала своїх читачок про хід збору коштів на спорудження пам’ятника

Т. Шевченку з обов'язковим відзначенням відділів СУАта особистого внеску, незалежно від перерахованої суми [18, с. 26]. Так, зокрема в червневому номері за 1962 рік можемо прочитати чергове повідомлення: «З радістю нотуємо ще одну 100-доларову пожертву на пам'ятник Т. Шевченку у Вашингтоні» [19 а, с. 8].

Зазначимо, що цей напрям діяльності підтримували й розвивали всі українські діаспорні організації США, незалежно від політичних уподобань. У березневому номері за 1964 рік знайомимося з дописом редакційної колегії часопису «Щоб не було святині без Бога». Підкреслюючи значення спорудження пам'ятника Т. Шевченку у Вашингтоні як «великого культурного і політичного досягнення українців у вільному світі», у ньому наголошувалося на необхідності проведення цілеспрямованої виховної роботи, включно з популяризацією творчості українського поета, серед української молоді в еміграції. Також зауважувалося, що ключову роль у культурно-освітній роботі мають відігравати українські матері, які, навчивши дітей «рідної української мови», тим самим, зможуть «дати розуміння глибини творчості Т. Шевченка та інших творів української культури» [38, с. 1].

У 1961 році в соті роковини смерті Т. Шевченка зусиллями майже всіх осередків жіночих організацій було проведено «святочні академії», концерти, інсценізації, вечори пам'яті, що стало свідченням досить високого рівня культурно-освітньої роботи відділів СУАта сприяло подальшому вивченню й зацікавленню творчістю поета [9, с. 13].

Ушанування пам'яті Т. Шевченка жіночими громадами США виступило одним із чинників збереження національної ідентичності українців в умовах іншоетнічного середовища, засобом протидії асиміляційній політиці уряду країни поселення. Щороку в березневі дні відділи СУА організовують різноманітні заходи, присвячені життю та творчості поета, залучаючи до них найактивніших членів українського громадянства, і звітують про їх проведення на сторінках «Нашого життя» у рубриках «З відділів СУА», «При громадській роботі» та ін.

Будучи переконаними, що життя Т. Шевченка може слугувати прикладом того, як можна «побороти лиху долю», здобути освіту, залишитися вірним «своїм ідеалам», у тому, що

його твори якнайкраще сприяли формуванню патріотичних почуттів, любові до України, представниці жіночих громад США широко використовували їхній потенціал для виховання української еміграційної молоді та дітей. Свідченням результативності культурно-освітньої роботи в напрямі популяризації шевченкіани серед української молоді на теренах США стало видання куренем дівчат-пластунок «Ті, що греблю рвуть» 1961 року збірки віршів Т. Шевченка в перекладах англійською, французькою та німецькою мовами. Це видання сприяло також популяризації творчості поета серед широкого загалу зацікавлених українською проблематикою [9, с. 13].

Шевченківська тематика наснажувала й учнівську діаспору молодь, про що засвідчив конкурс на кращий життєпис Кобзаря, оголошений Українським робітничим союзом Америки до 100-х роковин смерті поета. Переможцем конкурсу стала учениця середньої школи Зореслава Колінко, яка познайомилася з поезіями Т. Шевченка в родинному колі, а пізніше, навчаючись у школі українознавства Філадельфії, захопилася його творчістю. Про це нас інформувашла рубрика часопису «Успіхи молоді» [33, с. 7].

Яскравим прикладом шевченкіани на сторінках «Нашого життя» були твори для дітей та молоді, написані переважно представницями жіночого руху. Щороку в кожному березневому номері в рубриці «Нашим дітям» («Нашим малятам» — початкова назва рубрики) публікували невеликі за обсягом і різні за жанрами оповідання, поезії, нариси, що відтворювали епізоди із життя поета та мали велике пізнавальне й виховне значення. Друкували в цій рубриці й уривки з віршів та поем Кобзаря, поезії українських митців, присвячені Т. Шевченку. Ось лише невеликий їх перелік: вірші «Юний маляр», «Сонце України» У. Кравченко, «Біля портрета» Л. Полтави, «Твій дух між нами» Р. Роляник, «Шевченко» М. Рильського, оповідання «Шевченко й діти» Л. Бачинського, «Перша втеча Тараса», «Перший пролісок для Тараса», «Оксана» Н. Наркевич, «Казка дідуса Івана» А. Лотоцького, «Розмова з Кобзарем» О. Гаєцької, «Калинова хатинка Тараса Шевченка» К. Гриневич, «Калина» М. Щербатюк, «Дід і малий Тарас» В. Барагури, «Шлях велетня» Н. Лівицької-Холодної та ін.

Виокремлення в «Нашому житті» рубрики для дітей, активна публікація в ній шевченкіани мали на меті формування світоглядних засад української молоді в еміграції в дусі гуманізму, патріотизму, стійкості та любові до України і її народу.

Увагу читачької аудиторії часопису привертало й висвітлення на його сторінках «жіночого питання» у творчій спадщині поета. З відомих широкому загалу поезій Т. Шевченко постає як співець жіночої долі й дівочого горя, «звеличник ідеалу жінки-матері».

Уже з перших рядків свого дослідження «Жінка у творах Тараса Шевченка» П. Одарченко акцентувала увагу на особливому ставленні поета до України й до жінки-матері, які оспівані ним «з великою силою <...> таланту і з великою любов'ю». Аналіз творчої спадщини поета авторка здійснила, спираючись на дослідження І. Франка, М. Рильського, цілком розділяючи їхню думку проте, що одним з «наскрізних образів» у творчості Т. Шевченка є «образ матері, матері-страдниці, матері-мучениці», відтворений передовсім у поемах «Катерина», «Наймичка», «Княжна», «Відьма», «Неофіти», «Марія». Підсумовуючи, П. Одарченко зазначила, що жоден поет у світовій літературі «не звеличив так образ жінки-матері, як Тарас Шевченко», який найбільшим щастям на землі вважав «матір молодую з своїм маляточком малим» [20, с. 2–5].

До теми української жінки в поезії Т. Шевченка, зокрема до долі дівчини-матері і вдови, звернувся у своєму дописі «Вдова в поезії Тараса Шевченка», уміщеному в березневому номері 1986 року, А. Власенко-Бойцун. Свій допис вона побудувала на протиставленні різних типів матерів: спустошених, «слабосилих вдачею», самотніх матерів з поем «Катерина» і «Сліпа» та «незламної міцної душі» з поеми «Наймичка». На думку А. Власенко-Бойцун, зразком матері-одиначки для поета була та жінка, яка зуміла, «протиставляючись опінії середовища, виховати свого єдиного сина для народу, для батьківщини» [3, с. 2].

«Поеми Т. Шевченка з “жіночого життя” вражають не тільки величчю реалістичного й мистецького їх зображення, але й глибиною теоретичного розуміння ролі жінки в модерному, оновленому, суспільстві», – зазначала Р. Завадович, екстраполюючи думки поета на сучасність. Його філософське осмислення ролі

матері у вихованні дітей залишається актуальним і нині. Авторка стверджувала: «Те, що сказав “найбільший” поет і громадянин України про матір і дитину – також вимога до майбутніх генерацій, щоб турботу за долю дитини ставити завжди в ряді невідкладних національно-громадських і суспільних потреб. Це передовсім пригадка матерям, що їх перше і найсвятіше завдання на землі – вивести в люди своїх діток, приготувати і загартувати їх до боротьби із життєвими перешкодами» [8, с. 2].

Однак, як наголошував Р. Завадович, лише любові та доброї волі українській матері в еміграції «тепер замало». Жінці-емігрантці потрібно «подвоїти й потроїти свої зусилля у вихованні» (дітей), а для цього їй необхідне ще й «знання виховницької справи», що здобувається через «приналежність жінок-матерів до відповідних організацій, участь в освідомній культурно-національній діяльності жіноцтва» [8, с. 2].

Зазначимо, що чільне місце серед шевченкіани на сторінках «Нашого життя» зайняли публікації наших сучасників, у яких по-новому висвітлювалися роль і значення творчої спадщини поета в сучасну добу. Серед них, на нашу думку, варто виокремити такі: «На дев'яте березня» та «Шевченкові Метаморфози» Є. Сверстюка [27, с. 3; 28, с. 3–4], «Актуальний Тарас Шевченко» І. Кедрина [10], «Шевченкові святі місця» М. Шах-Майстренко [34], «Мистецтво Шевченкового краю» Л. Орел [24; 24а], «Півстоліття на Чернечій горі» та «Світлиця Шевченкового Заповіту» В. Скуратівського [29; 30], «Нові аспекти шевченкознавства в Україні» Анни-Галі Горбач [5] та ін. Особливо цікавим для еміграційної української жіночої громади став також і доробок письменників і літературознавців з України в плані ознайомлення з поетичною та мистецькою спадщиною Т. Шевченка, нового осмислення його ролі в національно-визвольній боротьбі українського народу за незалежність української держави.

Отже, можемо констатувати, що шевченкіана займала і продовжує займати чільне місце на сторінках часопису «Наше життя», а утвердження культу Т. Шевченка залишається одним з важливих напрямів культурно-освітньої діяльності української жіночої громади в США загалом і СУА зокрема.

1. *Богачевська-Хом'як М.* Білим по білому: жінки в громадському житті України 1884–1939. – Київ : Либідь, 1995. – 424 с.
2. *Богачевська-Хом'як М.* Союз українок у міжвоєнний період // Наше життя. – 1991. – Ч. 2. – С. 4–7.
- 2 а. *Богачевська-Хом'як М.* Союз українок у міжвоєнний період // Наше життя. – 1991. – Ч. 3. – С. 7–8.
- 2 б. *Богачевська-Хом'як М.* Союз українок у міжвоєнний період // Наше життя. – 1991. – Ч. 4. – С. 10–11.
3. *Власенко-Бойцун А.* Вдова в поезії Тараса Шевченка // Наше життя. – 1986. – № 3. – С. 8–9.
4. *Волинець Л.* Українська жіноча преса в минулому // Сучасність. – 1974. – Ч. 7–8. – С. 113–127.
5. *Горбач Анна-Гая.* Нові аспекти шевченкознавства в Україні // Наше життя. – 1994. – № 3. – С. 2–3.
6. *Дорошенко В.* Реєстр українських періодичних видань у вільному світі за 1961–1962 рр. // Відбитка з Календаря «Свободи» за 1963 р. – Нью-Йорк, 1963. – 26 с. (УВАН; Книгознавча секція).
7. *Животко А. П.* Історія української преси. – Київ : Наша культура і наука, 1999. – 368 с., ім. пок. («Літературні пам'ятки України»).
8. *Завадович Р.* Думки Тараса Шевченка про матір і дитину // Наше життя. – 1952. – № 3. – С. 2; 8.
9. *Залізник О.* Наше відзначення // Наше життя. – 1962. – № 6. – С. 13.
10. *Кедрин І.* Актуальний Тарас Шевченко // Наше життя. – 1990. – № 3. – С. 2.
11. *Копач О.* Тарас Шевченко – поет огненного слова // Наше життя. – 1979. – № 3. – С. 1–2; 17.
12. *Кость С.* Жіноча преса // Вісник Львівського університету. Серія «Журналістика». – 2007. – Вип. 30. – С. 123–141.
13. *Леся Українка.* На роковини Шевченка // Наше життя. – 1951. – № 3. – С. 1.
14. *Лотоцька О.* А в попелі тліє іскра вогню великого // Наше життя. – 1946. – № 3. – С. 2.
15. *Лотоцька О.* Ми доросли // Наше життя. – 1994. – № 1. – С. 3.
16. *Л-й О.* Державний світогляд Тараса Шевченка // Наше життя. – 1947. – № 3. – С. 4–5.
17. *Маланчук-Рибак О.* Українські жіночі студії: історіографія та історіософія – Львів : Наукове Товариство ім. Т. Шевченка у Львові, 1999. – 54 с.
18. На пам'ятник Т. Шевченка // Наше життя. – 1962. – № 6. – С. 8.
19. На пам'ятник Т. Шевченка // Наше життя. – 1962. – № 1. – С. 6.
- 19 а. На пам'ятник Т. Шевченка // Наше життя. – 1962. – № 3. – С. 8.
- 19 б. На пам'ятник Т. Шевченка // Наше життя. – 1963. – № 6. – С. 2.
- 19 в. На пам'ятник Т. Шевченка // Наше життя. – 1963. – № 10. – С. 26.

20. *Одарченко П.* Жінка в творах Тараса Шевченка // Наше життя. – 1985. – № 3–4. – С. 2–5.
21. *Олесницька К.* Джерело надії у безнадійні дні // Наше життя. – 1944. – № 3. – С. 2.
22. *Олесницька К.* У Шевченкові роковини // Наше життя. – 1945. – № 3. – С. 2.
23. *Олесницька К.* Чи догідна пора? // Наше життя. – 1944. – № 1. – С. 2.
24. *Орел Л.* Мистецтво Шевченкового краю // Наше життя. – 1995. – № 3. – С. 1–5.
- 24а. *Орел Л.* Мистецтво Шевченкового краю // Наше життя. – 1995. – № 4. – С. 9–12.
25. *Передирій В.* Галицька періодика для жінок: Становлення, розвиток, проблематика (1853–1939) // Збірник праць науково-дослідного центру періодики. – Львів, 1995. – Вип. 2. – С. 45–64.
- 25а. *Передирій В.* Українські періодичні видання для жінок в Галичині (1853–1939). Анотований каталог. – Львів, 1999. – 192 с.
26. *При громадській роботі* // Наше життя. – 1963. – № 7. – С. 36–37.
27. *Сверстюк Є.* На дев'яте березня // Наше життя. – 1980. – № 3. – С. 3.
28. *Сверстюк Є.* Шевченкові Метаморфози // Наше життя. – 2005. – № 3. – С. 3–4.
29. *Скуратівський В.* Півстоліття на Чернечій горі // Наше життя. – 1993. – № 3. – С. 16–17.
30. *Скуратівський В.* Світлиця Шевченкового Заповіту // Наше життя. – 2006. – № 3. – С. 2–4.
31. *Струтинська М.* Молитва чи скарга? // Наше життя. – 1970. – № 3. – С. 3–4.
32. *Сушкової О. М.* Періодичні видання для жінок в Україні: динаміка розвитку та концептуальні особливості: навч. посібник. – Суми: Вид-во СумДУ, 2009. – 144 с.
33. *Успіхи молоді* // Наше життя. – 1962. – № 5. – С. 7.
34. *Шах-Майстренко М.* Шевченкові святі місця // Наше життя. – 1997. – № 3. – С. 2–5.
35. *Шпаківська В.* Книга – скарбниця // Наше життя. – 1953. – Ч. 2. – С. 1–2.
36. *Шустакевич Ю.* Вроковини Тараса Шевченка // Наше життя. – 1946. – № 3. – С. 2; 6.
37. *Шустакевич Ю.* Тарас Шевченко – дух України // Наше життя. – 1951. – № 3. – С. 1.
38. *Щоб не було святині без Бога* // Наше життя. – 1964. – № 3. – С. 1.

